

XAVIER LÉON—DUFOUR, *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb 1969, Izd. Kršćanske sadašnjosti.

Centar KS poklonio je Crkvi u Hrvatskoj prvi svezak biblioteke »Volumina theologica« — *Rječnik biblijske teologije*. Bilo je to u vrijeme kad je naša bibl. teologija već bila obogaćena novim prijevodom Svetog pisma s izvornih tekstova u izdanju Stvarnosti (1968), na kojem su sudjelovali književnici, biblijski i jezični stručnjaci u zemlji. RBT je prijevod drugog, prerađenog i proširenog izdanja francuskog izvornika. Plod je ekipnog rada. Na njemu je sudjelovalo pod vodstvom X. Léona-Dufoura sedamdeset biblijskih stručnjaka, među kojima i najpoznatija imena današnje biblijske znanosti: P. Benoit, S. Lyonet, A. Feuillet, C. Spicq, I. de la Poterie, P. Grelot... Zaista je to djelo vrsnih stručnjaka »dubinskog čitanja Biblije«.

RBT pomaže nam čitati Bibliju »iznutra«. Izabrane su i protumačene riječi—teme, sržne biblijske teološke riječi. Ne zadovoljavaju se autori da nam dadu semantičko značenje riječi na temelju filološke i gramatičke analize. Nećemo tu naći ni pučku gnoseologiju koju su škole često »znanstveno« branile, smatrajući da je pojam razumski plod stvarnosti i kao takav uvijek isti i nepromjenjiv u svim vremenima, a zaboravljalo se kod toga da je svaki termin samo ekvivalentni znak i generalna orijentacija i da ne može izraziti svu puninu i bogatstvo stvarnosti koja je često tako složena, posebno u našem slučaju religioznog doživljavanja svetih pisaca. Sematičko značenje je temelj, ali *smisao* izvire iz samih biblijskih tekstova. I to ne promatranih sta-

tički već u »probijanju kroz vrijeme prema čovjeku, prema zajednici Crkve, prema čitanju Biblije«.

Autori su nastojali da potraže onaj originalni *humus*, onaj Sitz in Leben, onaj životni prostor u kojem je nastao izraz i koji nam može u susretu sa složenom stvarnošću otkriti istinski smisao biblijske riječi i učiniti naš susret s Biblijom neposrednim, bliskim, plodnim.

Ne nalazimo ovdje arheološke podatke, niti rezultate povijesnih biblijskih istraživanja, niti kompleksna egzegetska izlaganja. Ali su sva najmodernija istraživanja na području biblijske filologije, literarne kritike, povijesti i arheologije neosjetno utkana u izlaganje pojedinih pojmova u Rječniku.

RBT nastoji biti i sintetičan. Teško je iz često oskudnih i složenih elemenata koji su bibličaru na raspolaganju stvoriti sintezu. Ali ona je potrebna baš u ovakvom izdanju da se čitalac poštedi od dojma »izgubljenosti usred zrnaca raspršenih podataka ili od napasti da ih sabire u umjetne konstrukcije«. No i ova sinteza je nenametljiva, neposredno izlazi iz samih tekstova koji sami za sebe dostatno govore.

RBT odlikuje se pored stručnosti i svojom jasnoćom, pregledom, čitkošću. Dva bogata uvoda ubacuju nas odmah u plodno biblijsko polje. X. Léon-Dufour u uvodu (*Biblijska teologija i Rječnik*) upoznaje nas s temeljnim pojmovima i jasno iznosi što je Pismo—Božja riječ čovjeku, a što je teologija—čovjekova riječ o Bogu, te kako moramo osluškiivati Božju riječ koja nam neposredno odzvanja u Pismu u kojem otkucava »sveprisutni život« i koji nadahnjuje »stalno djelatni duh«.

Poznati pisac raznih Pristupa Bibliji, G. Grelot, u »*Književnoj povijesti*

Biblije« otkriva nam kako je »svaki nadahnuti tekst dio živa konteksta« i da se »rast objave odvijao ritmom povijesti«; to su dva važna principa za razumijevanje tekstova Pisama. Riječ Božja, prije no što je konačno bila zapisana, bila je »vjkovima slušana, vjerovana, promišljena, zapisivana«.

U samom tekstu brojne zvjezdice upućuju na druga mjesta da možemo steći ispravno značenje pojedine natuknice. U tom nam pomaže i na kraju svake natuknice upućivanje na slične teme koje nam pomažu da produbimo glavnu temu.

Na kraju su dodana dva veoma korisna kazala. Kazalo I zaista je kao neka »vrata Biblije« i sadrži popis jedinica obrađenih u Rječniku te uputne i dopunske natuknice. Kazalo II mali je sažetak biblijske teologije.

RBT zaista se ne može ni sa stručne strane ni s tehničke obradbe ništa prigovoriti. Možda bismo priželikivali na mjestima malo opširniji prikaz, više jasnoće i preciznosti. Autore je vodila misao da budu što je moguće koncizniji u izražavanju ne zalazeći u složene biblijske rasprave koje bi unijele samo zabune među čitaocima kojima je RBT namijenjen.

RBT nije knjiga kao neka druga biblijska knjiga koja se može pročitati nadušak i zatim odložiti. RBT se i ne može najednom pročitati. Njega treba trajno studirati, produbljivati i meditirati. On nam pomaže razumjeti Pisma, shvatiti onaj *sensus humanus* Pisma — »što su hagiografi stvarno htjeli reći«, i *sensus divinus* Pisma — »što je Bog htio njihovim riječima otkriti« (DV).

Biblijska riječ koja već u sebi ima jednu temu, svoju povijest i svoju trajnu vrijednost, često je osiromašena, oslabljena i čak iskrivljena u našem svakidašnjem rječniku, u našem propovijedanju, pa i u našem teologiziranju. Često je promatramo pod uskim vidom, nonaičešće intelektualističkim, i tako biblijska riječ postaje hladno, mrtvo slovo koje mi ništa ne kaže za moj današnji život, ne rješava moje goruće probleme, već je slovo koje ubija. Čitanje, studiranje i meditiranje RBT korigirat će, »kri-

stijanizirati« i obogatiti naše teološke pojmove da postanu zaista glasnici naše velike nade, posrednici i objavitelji božanske stvarnosti, da postanu zaista biblijski pojmovi. I nećemo se tada gubiti u fraziranju koje »pretvara ljudsku riječ u ispraznost, osjećanja u kalupe, mišli u glupe sheme« (M. Krleža).

Rečeno je: »Dovoljna je samo jedina riječ da se čitav svijet podigne i da se čitav svijet izmiri.« Ta je riječ izrečena u Pismu i mi je moramo samo ponoviti današnjem čovjeku, ali sa svom njezinom težinom, bogatstvom i snagom koju u sebi ima.

C. T.

S BIBLIJOM KROZ MISU. Preveo i obradio A. Rebić, Zagreb 1970, izd. Kršćanska sadašnjost, biblioteka »Riječ« 4.

Crkva je zajednica tijela Kristova i zajednica Riječi. Tijelo i Riječ dva su načina kako »Tijelo Kristovo«, Utjelovljena Riječ k nama dolazi i postaje naš »kruh«. I govorimo da je Gospodin Crkvi svojoj prostro dva stola: stol Riječi i stol Tijela Gospodnjeg, da se s obadva stola hranimo. Obadva stola: služba riječi i euharistijska služba, prožeta su i protkana Biblijom. Knjiga »*S Biblijom kroz misu*« želi nas upoznati s bogatim biblijskim tekstovima i pokazati nam dubinu i pozadinu naših liturgijskih molitava, pokreta i znakova koji nam se često pričinjaju, zbog nepoznavanja biblijske perspektive, odviše uhodani, gotovo ukočeni.

Knjiga je podijeljena na tri dijela. Prvi dio (*Služba riječi*) osvjetljuje biblijskim tekstovima znakove i molitve ovog dijela mise. Poklike i dijaloge Crkva je preuzela od starozavjetnog Božjeg naroda kojima je on pozdravljao Jahvu i dala im novo, puno značenje. Crkva na svom hodočasničkom putu u susret Kristu istim poklicima kliče Kristu, — Pokajnički čin je temeljni osjećaj Starog saveza koji izvire iz svijesti naše grešnosti pred Bogom i koji mo-